

پایداری جوانان ایرانی در جنبش اعتراضی

به قلم هاله اسفندیاری (/fa/experts/halh-asfndyary/)

۱۱ دسامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/tenacity-young-iranians-protest-movement

العربية (/ar/policy-analysis/alshbab-alayrany-ythabr-fy-hrkth-alahtjajyt/)

درباره نویسنده

هاله اسفندیاری (/fa/experts/halh-asfndyary/)

دکتر هاله اسفندیاری هموند ممتاز در حوزه سیاست‌گذاری عمومی و بنیان‌گذار و مدیر سابق برنامه خاورمیانه در مرکز بین‌المللی وودرو ویلسون برای دانش‌پژوهان است. او کتاب‌ها و مقالات متعددی درباره سیاست ایران، پویایی جنسیتی، سیاست‌گذاری هسته‌ای و موضوعات دیگر نوشته و بابت کارهای خود برنده چندین جایزه شده است.

تحلیل کوتاه

به‌رغم سرکوب رژیم معترضان ایرانی تاب‌آوری و اتحاد بی‌سابقه‌ای در مطالبات خود نشان می‌دهند برای همین گام‌های بعدی جامعه بین‌المللی به مراتب حساس‌تر است

بار دیگر ایرانی‌ها به خیابان‌ها آمده‌اند تا دوباره به دولت‌شان سیاست‌هایش و رهبران‌ش اعتراض کنند. بار دیگر آن‌ها با رژیمی روبه‌رو می‌شوند که نشان داده به نارضایتی گسترده همگانی گوش نمی‌دهد بلکه با بی‌رحمی خشونت دادگاه‌های دسته‌جمعی و اعدام پاسخ می‌دهد. اما روشن است که این موج اخیر اعتراضات فرق دارد. رژیم با فرزندان خودش روبه‌رو شده است. نسلی از زنان و مردان جوان که خواهان نه صرفاً اصلاحات نه صرفاً کاهش کنترل‌ها بلکه خواهان تغییر رژیم هستند.

این جنبش اعتراضی در پی مرگ مهسا امینی ۲۲ ساله در بازداشتگاه گشت ارشاد شکل گرفت که در ۱۶ سپتامبر در اثر ضرب و شتم پلیس جان باخت چون حجاب او باب میل آن‌ها نبود. بلافاصله بعد از مرگ او اعتراضات شروع شد و بالا گرفت و حالا در ماه سوم خود است.

مسئله حجاب اجباری از روزهای اول انقلاب اسلامی زنان را اسیر خود کرده است. طی بیش از چهار سال رهبران جمهوری اسلامی مدام در فکر موی زن‌ها آرایش آن‌ها و لباس‌شان بوده‌اند. از بسیاری جهات رژیم طوری رفتار می‌کند که گویی یک ماموریت دارد: انقیاد و سرکوب زنان و رفتار با آن‌ها همچون شهروندان درجه دو و سلب حقوق و برابری آن‌ها به اسم قانون. رژیم برای اطمینان از موفقیت این ماموریت گشت ارشاد را سر وقت مردم فرستاده است تا «رفتار مناسب» را به آن‌ها بیاموزد. اما حالا زنان ایرانی خصوصاً زنان جوان‌تر به مقابله برخاسته‌اند. مرگ مهسا نقطه فوران خشم و یاسی بود که انباشته شده بود.

مردان جوان دانشجویان دانش‌آموزان دبیرستانی و حتی کودکان دبستانی به سرعت به اعتراضات زنان ایران ملحق شدند. دانشجویان دانشگاه تهران به طور سنتی نقش مهمی در اعتراضات سیاسی داشته‌اند. مثلاً در نهضت ملی شدن نفت در سال‌های ۱۹۵۳-۱۹۵۱ و نهضتی که به انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ انجامید. در دوران جمهوری اسلامی این دانشجویان در خط مقدم اعتراضات سال ۱۳۷۸ (۱۹۹۹) در دوره ریاست‌جمهوری محمد خاتمی بودند و در اعتراضات سراسری ۱۳۸۸ (۲۰۰۹) نسبت به تقلب انتخاباتی که باور داشتند در انتخابات ریاست‌جمهوری آن سال اتفاق افتاده نقش فعال داشتند. در جریان خیزش جاری فضای دانشگاه‌ها به همین نحو شاهد ناآرامی بوده است. مثلاً در دانشگاه شریف در تهران و چندین دانشگاه دیگر در سراسر کشور دانشجویان دست به تحصن زدند که با گاز اشک‌آور و گلوله جنگی به آن‌ها حمله شد.

آنچه در قالب یک جنبش اعتراضی فمینیستی شروع شد به قیامی تمام‌عیار تبدیل شد که برخی از جمله امانوئل مکرون رئیس‌جمهور

فرانسه آن را انقلاب می‌خوانند شعارهای اصلی معترضان کماکان عبارت است از «زن زندگی آزادی» و «مرگ بر دیکتاتور» - که هدفش علی‌خامنه‌ای رهبر ایران است - حتی آیت‌الله خمینی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی از خشم معترضان در امان نبوده است - کودکان دانش‌آموز تصاویر خامنه‌ای و خمینی هر دو را پاره کرده‌اند - خانه خمینی در شهر خمین در مرکز ایران که به افتخار او به موزه تبدیل شده در ۱۷ سپتامبر به آتش کشیده شد -

رژیم در مواجهه با یک قیام سراسری و به وضوح از ترس آن برای پراکنده کردن معترضان و خواباندن اعتراضات به زرادخانه سلاح‌های معمول خود دست برده است: تهدیدات مخوف اعزام پلیس ضدشورش و نیروهای شبه‌نظامی بسیج به خیابان‌ها دانشگاه‌ها و مدارس و دستور به نیروهای امنیتی برای توسل به اقدامات شدید از جمله استفاده از سلاح جنگی - رژیم همچنین مصمم است جبهه متحدی در مقابل معترضان به نمایش بگذارد -

علی‌خامنه‌ای رهبر ایران و رئیس‌جمهور ابراهیم ریسی حمایت بی‌دریغ خود را از نیروهای امنیتی اعلام کرده‌اند - خامنه‌ای حتی گفت که به نیروهای امنیتی ظلم شده است - هر دوی آنها اسرائیل آمریکا و دیگر عوامل خارجی و «مزدوران» داخلی‌شان را مقصر اعتراضات معرفی کردند - با آنکه تاکنون مهار جمعیت به پلیس ضدشورش و بسیج سپرده شده است فرماندهان سپاه پاسداران معترضان را تهدید کرده‌اند که اگر به خانه برنگردند با نیروهای سپاه مواجه خواهند شد - وقتی ۲۲۷ تن از ۲۹۰ نماینده مجلس ایران از قوه قضاییه خواستار اشد مجازات برای معترضان شدند یک نفر هم اعتراض نکرد -

نتایج این تصمیم به پاسخ خشونت‌آمیز به معترضان مسالمت‌جو چه بود بنا به گزارش سازمان‌های حقوق بشری ۱۵۰۰۰ معترض تاکنون بازداشت شده‌اند و با اتهامات و احتمالاً دادگاه‌های دسته‌جمعی روبه‌رو هستند - بیش از ۳۲۶ تن کشته شده‌اند که بین آن‌ها بیش از ۴۰ کودک و دست‌کم ۲۷ زن وجود دارد - با وجود این‌ها خشونت انبوه نتوانسته مردم را بترساند و از خیابان‌ها براند - بر عکس معترضان پیام خودشان را برای رژیم دارند: ما اینجا می‌مانیم تغییر رژیم می‌خواهیم می‌خواهیم به جمهوری اسلامی پایان دهیم -

عمده این سرسختی ناشی از این واقعیت است که نسل جوان‌تر و به‌طور کل مردم ایران جان‌شان به لب رسیده است - آن‌ها از یک رژیم فاسد که کشور را فقیر کرده است خسته‌اند - از وضعیت بد اقتصادی تورم فزاینده هزینه زیاد زندگی شکاف زیاد بین دارا و ندار خسته‌اند - از سرکوب سیاسی مطبوعات دست‌و‌پا بسته و انتخابات تقلبی خسته‌اند - از مداخله حکومت در زندگی خصوصی‌شان خسته‌اند - از تحریم‌ها و انزوا از بقیه دنیا خسته‌اند -

به نظر می‌رسد شقاوت نیروهای امنیتی ضرب و جرح بازداشت کشتن و بدرفتاری جسمی و تجاوز جنسی که در زندان‌های ایران رخ می‌دهد به جای مرعوب کردن جوانان فقط باعث تقویت عزم این نسل جوان‌تر برای تداوم اعتراضات شده است - رژیم با زنان و مردان جوانی روبه‌روست که تحصیلکرده و باهوش‌اند و از طریق شبکه‌های اجتماعی با بقیه دنیا ارتباط دارند -

به‌ویژه طی چند ماه گذشته نسل زد یا «دهه هشتادی» ایران احترام کارگران تکنوکرات‌ها معلمان مغازه‌داران و کارکنان بخش‌های دولتی و خصوصی را برانگیخته‌اند - در موارد دیگر کارکنان پالایشگاه در جنوب مغازه‌داران در تهران و شهرهای دیگر و تاجران بازارهای سراسر کشور در همبستگی با معترضانی که در سراسر کشور پراکنده‌اند دست به اعتصاب‌های یک‌روزه زدند و به‌طور خاص با مناطق کردنشین ایران و سیستان و بلوچستان اعلام همبستگی کردند که مخالفت شدید و پایداری با رژیم دارند -

یک ویژگی چشمگیر دیگر در این اعتراضات آن است که برای اولین بار ایرانیان تبعیدی در چهار قاره که پیش از این از هم گسیخته بودند در گردهمایی‌های بزرگ خود مطالبات «انقلابیون جوان» ایران را بازتاب می‌دهند - دیاسپورای ایرانی نقش انتقال پیام‌های داخل ایران به دنیای خارج را بر عهده گرفته است: اینکه زنان و مردان جوانی که به خیابان‌های شهرهای ایران آمده‌اند و برخی از آن‌ها هزینه اعتراض را با از دست دادن جان‌شان می‌دهند می‌خواهند در جامعه‌ای مدرن با ارزش‌های دموکراتیک زندگی کنند با دنیای خارج پیوند داشته باشند و بیش از این مطرود نباشند -

آمریکا کشورهای اروپایی و دیگر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی می‌توانند به روش‌های متعدد از این جنبش حمایت کنند - تاکنون آن‌ها حمایت خود را از مردم ایران به وضوح بیان کرده‌اند و استفاده رژیم اسلامی از قوه قهریه را محکوم کرده‌اند - همین‌طور خواستار این شده‌اند که قتل‌ها دستگیری‌ها و زندانی‌کردن معترضان فوراً متوقف شود -

از این به بعد این نهادهای بین‌المللی می‌توانند به مشروعیت‌زدایی از هر گونه دادگاه دسته‌جمعی بپردازند و خواستار پایان دادن به صدور احکام اعدام شوند - جامعه بین‌المللی باید به سازمان‌های بین‌المللی مرتبط فشار آورد تا مأموریت خود را برای تحقیق در موارد نقض حقوق بشر معترضان جدی بگیرند - از جمله قتل و بازداشت بچه‌های مدرسه‌ای و دانشجویان - آن‌ها باید مصرانه بخواهند که دولت ایران دسترسی ایرانی‌ها به شبکه‌های اجتماعی و اینترنت را قطع نکند - کشورهای اروپایی که دارای نمایندگی دیپلماتیک و رابطه با ایران هستند باید به دولت بفهمانند که تا وقتی نقض حقوق بشر و سرکوب ادامه دارد «روابط معمول» در کار نخواهد بود -

دکتر هاله اسفندیاری هموند ممتاز در حوزه سیاست‌گذاری عمومی و بنیان‌گذار و مدیر سابق برنامه خاورمیانه در مرکز بین‌المللی وودرو ویلسون برای دانش‌پژوهان است. او کتاب‌ها و مقالات متعددی درباره سیاست ایران، پویایی جنسیتی، سیاست‌گذاری هسته‌ای و موضوعات دیگر نوشته و بابت کارهای خود برنده چندین جایزه شده است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Sweden, Turkey, and the Concessions for NATO Membership

دسامبر ۲۰۲۲

Magnus Norell

[\(/policy-analysis/sweden-turkey-and-concessions-nato-membership\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Iran's Nuclear Proliferation Strategy: U.S. Policy Options

December 13, 2022, starting at 12:00 p.m. EST (1700 GMT)

Suzanne Maloney ,
Mahsa Rouhi ,
Michael Eisenstadt

[\(/policy-analysis/irans-nuclear-proliferation-strategy-us-policy-options\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Human Rights Sanctions on Iran Need More Coordination and Creativity

دسامبر ۲۰۲۲

Henry Rome

(/policy-analysis/human-rights-sanctions-iran-need-more-coordination-and-creativity)

TOPICS

- (fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/) ديمقراسى و اصلاح
- (fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سياسى
- (fa/policy-analysis/aqtsad-ayran/) اقتصاد ايران
- (fa/policy-analysis/amwrdakhly-ayran/) امورداخلى ايران
- (fa/policy-analysis/syast-amryka/) سياست آمريكا
- (fa/policy-analysis/syast-kharjy-ayran/) سياست خارجى ايران

REGIONS & COUNTRIES

- (fa/policy-analysis/ayran/) ايران